

Úloha IV.2 ... zmražený balónek

3 body; průměr 2,24; řešilo 91 studentů

Balónek o hmotnosti $m_b = 2,7$ g a objemu $V_0 = 41$ byl napuštěn heliem o stejné teplotě, jakou má okolní vzduch, tedy $T_0 = 20$ °C. Uvnitř balónku je tlak o $\Delta p = 2$ kPa vyšší než v okolí. Na jakou teplotu musíme balónek a plyn v něm zchladit, aby se přestal vznášet? Předpokládejte, že po zchlazení bude v balónku atmosférický tlak. *Vojta mění balónky za inspiraci.*

Nejprve potřebujeme určit hmotnost helia v balónku. Vyjděme ze stavové rovnice

$$pV_0 = \frac{m}{M_{\text{He}}}RT_0 \Rightarrow m = \frac{(p_a + \Delta p)V_0M_{\text{He}}}{RT_0},$$

kde p_a značí atmosférický tlak a M_{He} je molární hmotnost helia. Nyní označíme $\rho_v = 1,204$ kg·m⁻³ hustotu vzduchu při teplotě T_0 a atmosférickém tlaku a z rovnosti vztahové a tíhové síly určíme podmínku, aby se balónek již nevznášel. Podmínku formulujeme nerovnicí

$$V \rho_v g < (m + m_b)g \Rightarrow V < \frac{1}{\rho_v} \left(\frac{(p_a + \Delta p)V_0M_{\text{He}}}{RT_0} + m_b \right),$$

kde objem V vyjádříme opět ze stavové rovnice v závislosti na teplotě balónku T jako

$$p_a V = nRT = \frac{(p_a + \Delta p)V_0T}{T_0} \Rightarrow V = V_0 \left(1 + \frac{\Delta p}{p_a} \right) \frac{T}{T_0},$$

což můžeme dosadit do výše odvozené nerovnosti a dostaneme

$$T < \frac{p_a}{\rho_v} \left(\frac{M_{\text{He}}}{R} + \frac{T_0}{p_a + \Delta p} \frac{m_b}{V_0} \right) \doteq -71,5 \text{ °C}.$$

Balónek tedy stačí ponořit do kapalného dusíku a po chvíli se přestane vznášet.

Vojtěch David

vojtech.david@fykos.cz

Fyzikální korespondenční seminář je organizován studenty MFF UK. Je zastřešen Oddělením propagace a mediální komunikace MFF UK a podporován Ústavem teoretické fyziky MFF UK, jeho zaměstnanci a Jednotou českých matematiků a fyziků. Realizace projektu byla podpořena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Toto dílo je šířeno pod licencí Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported.
Pro zobrazení kopie této licence navštivte <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>.